

سنت‌پژوهی و آینده‌نگاری الهی، رویکردی کاربردی مبتنی بر تفسیر موضوعی قرآن غلام‌رضا گودرزی^۱

چکیده

آینده‌پژوهی امری جدید است و مطالعات قرآنی می‌تواند موج جدیدی در مطالعات آینده‌نگاری ایجاد نماید. این عرصه دانشی، حداقل به دو دلیل، حاجتمند بررسی در بستر مطالعات قرآنی است:

اول: اهمیت تصویرپردازی درباره مطالعات آینده‌نگاری: قرآن در حوزه آینده در آیات فراوانی بحث و گفت‌وگو کرده است؛ دوم: ضعف در روش‌های آینده‌پژوهی رایج: عمده روش‌های موجود، فقط حوزه خاصی از آینده‌پژوهی را پوشش می‌دهند؛ یعنی همان مقوله فناوری. به عبارت دیگر، در حوزه‌های علوم انسانی، روش‌های موجود آینده‌نگاری غربی، ضعف‌هایی دارند که معارف قرآنی، به مدد روش پیشنهادیشان، ضعف موجود را از بین می‌برند.

۱. برخی از کلیدواژگان این بازخوانی: ذیل سوره مبارکه الرحمن (مدیریت آینده، مدیریت صالحین) یا موضوع «مُلک»؛

۲. بررسی آینده‌پژوهی و مهدویت در ارتباط با یکدیگر؛

۳. برگزینی روش «سنت‌پژوهی» به‌عنوان روش جمع‌بندی. این روش، مستند به استخراج سیصد سنت از قرآن کریم است. از نمونه این سنت‌ها، می‌توان به بحث «غرور» و «غلبه حق بر باطل» اشاره کرد.

در حوزه سنت‌پژوهی، از قرآن به معنای کاربرد سنت‌های الهی در رفتارهای روزمره استفاده می‌شود. در این راستا، با سه مشکل اساسی مواجه هستیم:

۱. احصانکردن خوب از سنت‌های الهی: مکانیزم اجرای سنت‌ها هنوز ناشناخته است. در این مرتبه، مکانیزم آینده‌نگاری در

استفاده از سنت‌ها دچار مشکل می‌شود؛

۲. برخی مواقع، در بحث از سنت‌های الهی، اختیار انسان کنار گذاشته شده و موجب جبرگرایی می‌شود؛ در حالی که در

بحث آینده‌نگاری، اختیار انسان کنار گذاشته نمی‌شود؛

۳. با پذیرش دو قول بالا، باید دانست چند سنت ذیل این‌ها قرار می‌گیرد.

کلیدواژگان: آینده‌نگاری، سنت‌پژوهی، تفسیر موضوعی قرآن کریم، روش‌شناسی، مدیریت پیشرفت.

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع).